

Besejlingen af Hudson-Stræde og -Bugt.

Af

Statsmeteorolog Kaptajn C. Speerschneider.

I nogle Aarhundreder har Hudson Bay Co.'s dertil egnede Skibe besejlet Selskabets Stationer i Hudson-Stræde og -Bugt. Naar Tanken nu er opstaaet i Kanada at faa en Udførselshavn i Port Churchill i Hudson Bugt, saaledes at Korn paa den passende Aarstid kan udføres til Europa med almindelige Fragtdampere, saa opstaar samtidig det Spørgsmaal, om hvilken Aarstid dette kan lade sig gøre med mindst mulig Risiko, eller om Risikoen er saa stor, at man enten ikke kan paatage sig denne Skibsfart eller maa bære den store Risikos forøgede Omkostninger.

For at bringe nogle Oplysninger om denne Besejling har jeg gjort efterfølgende Uddrag I—V:

I.

Isforholdene

ved Besejling af Hudson-Bugt og -Stræde (baseret paa Prof. Meckings Undersøgelser).

Efter at Banen er bygget til Port Churchill i Hudson-Bugt paa ca. 58° 47' N. Br. opstaar ganske naturligt Spørgsmaalet om Besejlingen af denne Havn via Hudson-Stræde og -Bugt.

For selve Havnen er den isfri Sæson fra midt i Juni til midt i November; i ugunstige Aar dog kun 4 Maaneder og 8 Dage, i gunstige Aar 5 Maaneder og 18 Dage. Hudson-Bugt er selv om Vinteren ikke helt tillagt. En Besejling af Havnen afhænger dog ikke af Isen i Bugten, men af Isen i Hudson-Stræde, og den vanskeligste Navigation mødes i usigtbart Vejr ved det vestlige Indløb til dette Stræde.

Naar Hudson-Bay Co.s Skibe i et Par Aarhundreder har besejlet dette Stræde, saa maa her bemærkes, at disse Skibe kun sejlede i de gunstigste Maaneder, August og September.

I det vestlige Indløb til Strædet kan altid mødes Is, særlig den

svære Is fra Fox-Channel, hvor Isen dannes i September og i Vintrens Løb kan blive ca. 1½ Meter tyk.

Selve Strædet fryser om Vinteren næppe helt til; Isen er stadig i Bevægelse, da Tidevandsstrømmen kan løbe 3—6 Knob. Der gives dog Maaneder, hvor Strædet er isfrit, men i nogle Aar er der ikke en eneste Maaned isfri.

Naar Vinterisen bryder op i Strædet, bliver der Adgang fra Davis-Stræde for Dravis, der er blandet med Isfjelde, og tillige for Pakisen fra Fox-Channel, der i Skruningerne kan være ca. 10 Meter tyk.

Disse to Isdrifter foraarsages af Strømmene. Fra Fox-Channel gaar Strømmen Syd efter, og i selve Strædet gaar en Strøm fra Davis-Stræde Vest efter paa Nordsiden indtil Big-Island, medens Strømmen løber Øst efter i Strædets Sydside.

Fox-Channel Isen kan spærre Strædets vestlige Indgang helt og maaske trænge noget hen langs Strædets Sydside, og i Ungava-Bay kan Isen selv i Højsommeren samle sig saa stærkt, at Skibe kan komme fast. Derfor kan man regne med, at Nordsiden af Strædet bliver tidligere isfrit end Sydsiden, men Skibe gaar sjældent længere ind langs Nordsiden end til Big-Island, hvor de kan risikere at møde den svære Is fra Fox-Channel.

Smeltningen af Isen gaar først stærkt for sig i Juli; derfor er der megen Taage i denne Maaned. Juli er da den første Maaned, hvor man overhovedet bør navigere i Strædet, og den sidste Maaned er Oktober, fordi kraftige nordlige Vinde allerede i September kan drive Fox-Channel Isen ned i Strædets vestlige Del og sammen med Taagen gøre Navigeringen besværlig.

I Juni kan der findes enkelte Dage — indtil en Uge — hvor der kan være rigeligt aabent Vand, dog altid kun i en Del af Strædet. Juli kan vakle mellem aabent Vand og Ispakning, særlig til Midten af Juli er Strædet oftest fuldt af svær Is. Helt isfrit Vand kan der først regnes med efter Midten af August, ca. 20. August, angives fra forskellige Stationer.

Sæsonens Afslutning er forskellig for de enkelte Dele af Strædet. For Vestendens Vedkommende kan man regne med de sidste Dage af Oktober, for Midten og den østlige Ende først i November. Det afgørende maa dog være den tidligste Dato, hvorpaa Skibsfarten standser i en eller anden Del af Strædet. Risikoen er selvfølgelig større for et Skib i Slutningen af Sæsonen, end i Begyndelsen, henset til Faren ved at fryse inde, samt til Mørketiden. Der er altid Isfjelde i Strædet, indtil 54 er set samtidig Flere Ekspertes angiver derfor en Normalsæson fra ca. 15. Juli til 15. Oktober.

Fra forskellige Ekspeditioner anføres:

I 1885 var der ved Port Burwell, Strædets østlige Indgang, store Ismængder i Slutningen af Juli og Begyndelsen af August.

Derimod lykkedes det Wakeham med „Diana“ i 1897 den 22. Juni at komme ind i Strædet, og med Vanskeligheder naaedes Big-Island den 2. Juli.

Paa dette Sted var Isforholdene i 1886 vekslende i hele Juli og i 1885 mistede „Alert“ paa dette Sted sin Skrue den 12. August.

Vestenden af Strædet ved Digges-Island var i 1885 allerede farbar den 6. Juni, men derefter fulgte flere Uger med næsten intet aabent Vand. Her blev i 1884 i Begyndelsen af Oktober mødt svær Is, og fra 19. Oktober var her helt pakket. I 1927 meldtes fra Flyvere gunstige Forhold i November og i Begyndelsen af December.

Kapt. Hawes traf i 40 Aar kun een Gang, at Strædet var isfrit i Juni.

Kapt. Coates forsøgte i 1739 forgæves at trænge ind i Strædet mellem 1. og 12. Juli, og „Terror“ traf i 1837 i Juli svær Is i store Mængder i Strædet.

II

Isforholdene

i

Hudson-Strædet og Hudson-Bugt.

baseret paa Meteorologisk Instituts aarlige Beretninger over Isforholdene i de arktiske Have ved C. I. Speerschneider.

Oversigt for Aarene 1900—1927.

Juni. Strædet. Oplysninger foreligger for 2 Aar, hvor der i Mundingen var tæt pakket Drivis.

Juli. Strædet. Af 18 Aar med Oplysninger var Isen i 8 Aar spredt, i det mindste paa nogle Steder, og heraf var Strædet 1 Aar helt isfrit. Isen kan ligge tæt paa Sydsiden og Nordsiden kan samtidig være navigabel.

I 10 Aar var Isen svær og tæt pakket og næppe navigabel, eller meget vanskelig.

For 6 Aar angives Iskanten at ligge 50—150 Sømil Øst for Strædets Munding. I 5 Aar var der isfrit helt ind til Mundingen eller længere, og Resten af Aarene laa Iskanten ikke langt fra Mundingen.

Bugten. For 6 Aar er der Oplysninger for den østlige Del. Der var isfrit i 3 Aar og tæt Is i 3 Aar.

August. Strædet. Efter 19 Aars Oplysninger var der i 13 Aar helt isfrit eller næsten isfrit, eller der blev isfrit i Løbet af Maaneden.

I 6 Aar var der i 2 Aar Skrueis og isfyldt, og i de 4 Aar var Isen spredt eller navigabel.

I 2 af Aarene laa Iskanten et Stykke uden for Munden af Strædet.

Bugten. I 1 Aar fandtes Skrueis, iøvrigt maa Bugten betegnes som isfri i August, i det mindste over store Strækninger.

September. Strædet. Af Oplysninger for 17 Aar fremgaar, at September er en isfri Maaned. I 1 Aar fandtes spredt Is og i 1 Aar Pakis paa et Stykke af Strædet. Der kan dog altid træffes nogen Drivis, og der er altid Isfjelde.

Hvert Aar kommer Fox-Channel's Polaris ud gennem Strædet. I 1927 kom den den 26. Sept.

Bugten var isfri.

Oktober. Strædet. Der foreligger Oplysninger for 7 Aar, hvori der var isfrit, i 1 af Aarene dog kun til Charles-Island.

Bugten var isfri.

November. Strædet. Oplysninger for 1 Aar. I den vestlige Del dannedes Isen den 16., og Isdannelsen fortsattes Øst efter.

December. Strædet. Isfyldt med aabne Steder. Den 1. December 1927 dannedes Sjapis ved Port-Burwell og Is overalt i Slutningen af Maanedelen.

III.

„Arctic Pilot“.

I Hudson-Stræde findes:

1. Isfjelde hele Aaret.
2. Svær Polaris, Baffin-Bay Isen og Fox-Channel Isen.
3. Vinteris, 5' tyk, findes til sidst i Juli.

Isen begynder ikke at smelte før i Juni, men Isen tillader ikke Navigering før i Juli, hvor Strædet mer eller mindre er fyldt med Drivis. Strædet bliver isfrit i August, og Isen dannes i Oktober.

Isen fra Davis-Stræde gaar ind langs Nordsiden, dog kun til Big-Island.

Den svære Fox-Channel Is kan altid mødes i Strædets nordvestlige Del, og man maa altid regne med, at den af Vinden kan blive ført ned i Strædet.

I November — selv om Is ikke dannes — er der Fare for Fox-Channel Isen, og i Strædets østlige Indgang for Baffin-Bay Isen.

Den sikreste Tid for Navigering i Strædet er fra 20. Juli—1. November.

IV.

Observationer fra forskellige Stationer.

Port-Burwell (Munden)	isfrit	første Is	Strædet isfyldt
1884		4/11	12/11
1885		20/11	30/11

	isfrit	første Is	Strædet isfyldt
Big-Island (midt i Strædet)			
1884		14/11	21/11
1885		26/10	16/12
Nottingham-Island (Strædet W)			
1884			hele Aaret
1885	13/8	26/9	26/10
1886	17/8		
Digges-Island (Sydsiden)			
1884		19/10	22/10
1885	22/8	1/10	2/12
1886	22/8		

V.

Udtalelser fra „Hudson-Strait Expedition 1927“.

I Hudson-Stræde opføres nu Radiomaster og Stationer, der skal udsende meteorologiske Efterretninger.

Isbrydere bør sendes til Strædet ikke senere end 1. Juni.

Isen synes om Efteraaret at dannes først i den vestlige Del af Strædet.

Et Handelsskib kan gaa igennem med Forsigtighed i Juli.

Taage findes hyppigt, maaske ikke hyppigere end ved Nova Scotia, men man maa navigere med stor Forsigtighed og helst have Direction Finder.

Isen fra Fox-Channel kommer hvert Efteraar gennem Strædet.

Som Konklusion kan siges, at det ser ud til, at man kan navigere i Strædet fra efter Midten af Juli til ind i Oktober, idet man dog maa være klar over, at en stor Risiko altid er til Stede i Form af Taage og Isfjelde. Man maa ogsaa tage Hensyn til, at Dagene efterhaanden bliver kortere og kortere, hvilket mærkes allerede fra midt i September. Dog er September og Oktober de mest isfri Maaneder fraset Isfjelde. Hertil kommer yderligere, at Skibsfart med almindelige Fragtdampere næppe kan gaa for sig uden der stationeres isbrydende Regeringsskibe, der kan assistere eventuelle Havarister.

En erfaren Fører af Skibe i Hudson-Stræde udtaler til mig, at sikker Sejlads kan paaregnes fra midt i Juli til ind i Oktober, men alt afhænger dog af Fox-Channel Isen.

En anden erfaren Fører fra disse Farvande udtaler: har Regeringen Millioner disponible, kan man maaske drive almindelig Skibsfart gennem Strædet.